

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т З А П О Л И Т И К У И Б Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплате шаље се у пла-
ћеним писмима непосредно
администрацији „Гласа Цр-
ногорца на Цетиње, а може
се и картом упутицом на
пошту у Котор. Допиш пи-
љу се уредишту. Руко-
писи се не враћају.

За огласе плаћа се, по
простору који заузму на
петита, 7 новчића од реда
за први пут, а за сваки
даљи пут по 5 новча. За
огласе веће и на дуже
вријеме попушта се.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

ЦЕТИЊЕ, 22 маја.

Руски Царевић поселије шестомје-
сетног пловена по мору околу Азије
исцрпао се здраво на руску земљу 12
тек. м. у Владивостоку на обали мир-
ног океана, одакле ће се повратити у
научја својих Царскијех Родитеља
по суху преко Сибира.

Његово Величанство Цар Але-
ксандар Ш хтио је, да тај догађај
означи у историји Русије и свјетске
културе наредбама, које су цео изо-
брижени свијет задовољиле а Русију
узметиле. Као што је у пошљедњем
брсу гласно наш брзојав, Цар Але-
ксандар поводом доласка свога Нашле-
дника у Сибир издао је указ на државни
сенат, којим се осуђеницима и псељени-
цима у Сибиру ублажава казна по облак-
тави живљење, и рескрипт на Царевића,
да сам започне у Владивостоку грађење
жељезнице преко Сибира, која ће збли-
жити ову до сада удаљену земљу са
остатом пространом царевином, Азију
са Јевропом, мирни океан са океаном
атлантским! Од како је довршена
каванска жељезница у сјеверној Аме-
рици која спаја атлантски са мирни-
јем океаном, у Русији се мислило и
радио о овом колосалом подухвату, и
по рачунима министарства грађевине
требао је за то подухвату 32 године
премна и 480 милиона рубаља. Али
чувени генерал Аненков, који је већ
завио свијет извршењем грађе за-
пасијске жељезнице, потхватио се, да
дјело — 8000 километара пута — до-
врши у четири године главницом од
300 милиона рубаља!

Сви руски листови ликују од ра-
дости а јевропски и најнепријатељски
говор: са признањем великог култур-
ног значаја ове жељезнице. *Граданин*
пише „Сибир је мало и слабо свезан
са јевропском Русијом духовним и
срдацијем свезама. Руси су у Сибиру
само привремени гости, који чекају од
службене каријере тек да што прије
изађу из Сибира. А друга је свеза још
жалоснија, — то је свеза тамновања
и исљављања! А сада се отвара
нова ера Сибиру, Царски Нашле-
дник отвара пут, који неће зарастати
травом, ни затрпати се сметовима, него
ће га здрављати топло чувство узајам-
не љубави, те ће из велике, хиљадугоди-
шње Русије пљим пролазити у Сибир
са добријем људма просвјета, врлине
и тежња к узајамности и уједињењу.
„Нека благослови Бог овај долазак
Царевићев у Сибир — кличе *Граданин* —
и овај дуги и трудни његов
пролазак преко свега Сибира, као што
је благословио Он његово пловчење по
мору, и нека буде овај догађај извором
радости и благостања Сибира, и жи-
вом свом између њега и јевропске
Русије. Нека буде ова царска посјета
почетком благодатне ере препорођења
Сибиријег!“

Ирашка *Политик* вели: „Није
никакви прећеравање, ако се рече, да
грађење сибирске жељезнице треба
ставити уз најзначајнија и најблагос-
ловенија велика дјела цивилизације.
Велика, генијална подухвату, као про-
копавање Суеца и Готарда ишчезавају
према гигантском дјелу руског гене-
рала, кде испјава свако срававање
са већ сршенијем сличнијем дјелима.“

Тао велики интереси простране
царевин иду упореду са интересима
свјетске културе и човјечанства, који
уздижу Русију у томе племенитоме
раду издјелу свих јевропских држава;

и извори опће просвјете и благостања
човјечанског, извори су у исто доба
њезине снаге и славе!

Покушај на живот Царевићев на
Јапану није имао никаквих рђавијех
пошљедица. Царевићу је рана у мало
дана сасвијем зарасла, а Цар јапански
и народ јапански толику су задовољ-
штину већ дали Русији, да је Цар
Александар изјавио, да веће задовољ-
штине не тражи, те да није од потре-
бе да у Петроград долази нарочита ја-
панска депутација, која се справљала,
да дође изразити Цару жалост Јапана,
што му је проузроковао онај покушај
једнога занешењака. Што више, овај
случај још је више приближио јапан-
ску царевину к руској, а Царевића к
срцу рускога народа и свега изобра-
женога свијета.

Два негдашња словенска славна
престолна града, *Москва* и *Златни*
Праг, у трајној су свечаности од по-
четка овога мјесеца. Одмах пошто је
у Москви отворена француска изложба,
ова стара руска престолница славиле
је 5 маја долазак свога новог генерал-
губернатора, Великога Књаза Сергија
Александровића. Москва је била свеч-
ано накинута заставама и вијенима,
а мноштво народа радоснијем усклицима
потресало је обично мирну Москву.
Градоначелник је у свом говору, ср-
јетајући Великог Књаза са хлебом и
солу, рекао му: „Чувај, Велики Књаже,
завјете старине и љуби пр-
вопрестолну Москву као што ми
љубимо Цара и отацтво“. Од
Петра Великога ово је први пут
да један Романов долази да стално
живи у Москви. Московски листови у
овоме догађају надозире почетак пове-
ере московско петроградске. За тијем
11 маја отворена је средњоазијатска
изложба, на којој се огледа природа и
живот средње Азије. Велики Књаз са
супругом посјетио је једну и другу
изложбу. Комитету француске изложбе
обећао је, да ће још који пут изложбу
посјетити. Најпослије и Цар је са
Царицом приспео у Москву, и већ је
посјетио Француску изложбу, па ће
присуствовати свечаном полагању првог
камена од споменика блаженопочившег
Цара Ослободитеља, Александра II.
Доласком Царевићем свечаности су
московске свој врхунац постигле. Још
се чекају у Москви официри са фран-
цуске флоте, која има доћи у Кро-
нштадт. Из Јевропе као да свако не
гледа добријем оком на све ово, што
се овдје дана у Москви збива. Осо-
бито као да не годи случај овај, што
Цар долази са својом породицом у
Москву, пошто се Француска изложба
ту отворила.

У Прагу је отворена чешка изложба
и академија наука и умјетности тако-
ђер с великијем свечаностима. Ту су
Надвојводе и министри, што увеличава
свечаности, те уздиже дух народа
чешкога још више у њиховој борби
са домаћњем Њемцима, који нијесу
могли изложби наудити својим осуством.
Велики успјех изложбе ове даје Чес-
коме народу тијем виши политички
значај, јер се ту видјело, колико је
кадар чешки народ.

У чешкој престолници није прошло ни
без политичких демонстрација међуна-
родног карактера. На чешку изложбу до-
лазила је депутација француских ђака,
која је била одушевљено примљена и
испраћена. С једне и с друге стране чуло
се политичких говора, која се најбо-
ље огледају у усклицима „смрт Пруси-
ма.“ — „Живјела Француска!“ —

Којима су француски ђаци испраћени.
Осим тога био је у Прагу скуп сло-
венске омладине са универзитета беч-
ког и градачког, на ком се радило о
једном заједничком програму свесловен-
ске омладине, која се учи на аустриј-
ским универзитетима, по до ког се
није могло доћи. Први дан кад су
приспјели у Праг ђаци разних пле-
мена словенских из Беча и Граца,
њихови пријатељи другови приредили су
им једно пријатељско вече, гдје се, како
Одјеку пише, нашло до тридесет Срба.
Ту се истакао један Хрват, између
остајих говорника, са здравицом за
сједињење Босне и Херцеговине са
Хрватском крајевином. Пошто су го-
ворници остали аплаудирали, Срби са
бокешкијем заступником на рајхсрату
бечком, Дром Квеквићем на челу
дигну се сви као један човјек и изађу
из тога друштва да се уклоне неприли-
кама, које су се могле отуд изродити.
Као да то није било доста, опет је један
Хрват на заједничком банкету подигао
здравцу за сједињење Босне и Хер-
цеговине. Ту већ Срби нијесу се мо-
гли удржати, да не одговоре на таква
изазивања, те се изроди гулгула. Пре-
сједник је српском говорнику одузео
ријеч, али је морао на захтјевање
друштва осудити понашање Хрвата,
нашто опет сви Хрвати оставише банкет.

У *Француској* Пресједник репу-
блике *Карно* у пошљедње доба путује
по унутрашњости, којим поводом све
више излазу на површину симпатије,
које је знао себи стећи у народу.
Скоро је био у Орлеану на свечаност
у славу Јоане д' Арка, па је путовао
по југозападнијем департаментима. На
овоме путу предуријетају га срдаци-
јем поздравима и католички бискупи.
У Лиможу на банкету г. Карно раз-
вио је читав програм владин за по-
бошњање радничкога стањења. Све што
сестиче здравља и безбједности радника,
њиховијех станова и радношца, све
што посијешује достојанство и слободу
њихову, све што савјетује мудра опрез-
ност, да радник не остане у старости
или болјести без помоћи — све је то
сталнијем предметом уважавања и про-
учавања народног заступништва и владе.
Већ је поднијела влада парламенту
неколико законских основа, које свје-
доче, колико се влада брине за раднике;
а сада се израђује законска основа,
којом ће се марљивијем и итедљивијем
радницима осигурати награда. Репу-
блика ће се држати програма прак-
тичких реформа и добро промишље-
ног напретка. Али земља не смије
оčekивати остварење ових жеља од
паспа ни од повреде закона под вла-
давином, која се ослања на закон и
слободу. Успјех и пobjеда у радничком
штању постиће се тек сједињеном
вољом и напором. То је језгра говора
г. Карнога, а он више ради него го-
вори. Унутрашње консолидирање Фран-
цуске, то је обљежје његова пресјед-
ништва, што га уздиже изнад свих
досадашњих пресједника републике,
и што пријатеље француске радује, а
непријатеље плаши.

Министар пресједник Фрајсине и
министар спољних послова били су
скоро одликовани рускијем великијем
орденом Александра Невскога.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

Новоје Време пише ушљед једне
брошуре, што је изашла у Ње-
мачкој под насловом „Ког се правца

ми држимо?“, у којој се огледају на-
зори Бисмарковог органа „Хамбург.
Нахрихтен“ о садашњем стању трој-
ног савеза:

„Много чини мислити, да би све исто
било и да је Бисмарк на влади. Артифици-
јалност савеза, што је он измислио, почела
се откривати још за његово доба. Да бивши
канцлар није био принуђен прошлог про-
љећа да остави власт, то неби помогло
ништа ни Криспију, нити би зауставило
Аустро-Угарску, да не поставља толике
захтјеве у области њезинијех економских
односа са Њемачком. Можда не би се у
том случају догодио онај немили инцидент
пута удове царице у Париз, но трудно да
би међународна политика њемачка била
узела такав обрат да би била у стању
изазвати у Русији већу, неголи је сада
наклоност к сближењу к Берлину. У
ствари све оно, на што се жади
брошура „кога се правца ми др-
жимо“, јесте логички резултат
међународне политике књаза
Бисмарка. Тројни савез, што је
он створио, морао је створити
солидарност интереса Русије
и Француске, а унутрашње ста-
ње држава, које је он изабрао
за савезнике, морало је довес-
ти у Италији до пада Министар-
ства Криспијевог, које да уго-
ди берлинској влади за мало
није упропастило Италију без
лијека; а у Аустро-Угарској —
до захтјева накнаде за немо-
гућност остваравања на Балка-
ну онијех планова, у име којих
је хабзбуршка царевина била
ступила у тијесни савез са Хо-
хенцолернском царевином.“

Граданин, доносећи извод по-
лемике између „Крајдјатунга“ и Бис-
марковог органа „Хамб. Нахрихтен“
односно положаја Њемачке у случају
руске акције у Бугарској, — говори:

„Као све, што од Књаза Бисмарка
произлази, тако и садашње русофилство
овога знаменитог и генијалнога русофоба
мора имати свој исторички смисао у
свези са бисмарковом садашњом опозицијом
политиком против цара. Мисли ли књаз
Бисмарк постакнути у Русији
неповјерење к цару Вилхелму? Мисли
ли он, да у Русији може
никнути питање: ко је бољи за
Русију, Вилхелм Или Бисмарк?
Занасе ли једни и други исти,
и ако нијесу једнако генијални
„пријатељи“ наши!“...

Београдски *Одјек* доноси овај
чланак под насловом *Јубилеј Румун-
ског Краља*:

Владар сусједне нам Крајевине Ру-
мунје, за коју нас вежу везе искреног
пријатељства, светковао је јуче двадесет-
петогодишњи јубилеј своје владавине и у
румунској престоници трајаће пуна три
дана, јуче, данас и сјутра, свечаности, да
се овај значајан дан достојно прослави и
да се династичној светковини даде уједно
национално обљежје. И доиста је ова
светковина подједнако колико династична,
толико и народна свечаност, јер је обље-
жје стабилности унутрашњих одношаја,
која је корисна и по интересе династије
и по интересе народа. Прослављајући
двадесетогодишњи јубилеј свога краља,
прослављају наши румунски сусједи уједно
и један важан одсек свога државнога и
националнога развоја. У томе лежи
исторички значај ове светковине.

Српски народ, кога не вежу само
везе пријатељског сусједства за румунски
народ него и заједничка вјера, једнака
судба у прошлости и читав низ заједничких
интереса у садашњости и будућности,
пропраћа ову лијепо светковину сусједнога
му и братског румунског народа са
најискренијим и најсрдацијим осјећајима.
Велики успјех, које је Румунија за ово
двадесет пет година постигла, испуњавају
нас задовољством, јер услед солидарних
односа између Србије и Румуније, свако
јачање положаја Румуније, ошачивало је
и положај Србије, као што у опште сви
балкански народи морају доћи на посљет-
ку до потпуног сазнања велике историјске
и политичке истине, да између њих посто-
ји чврста и неразрушна заједница интереса

и да је сваки од њих заинтересован, да другоме добро буде. Како у Београду, тако и у Букурешту јако је напредовало већ правилно поимање тога факта од стране меродавних политичких фактора и у круговима интелигенције, и ми се надамо, да ће се оно у оба ова најважнија центра југоисточне Јевропе још и јаче развити и да ће оно у не даском времену постати политичко вјерује свих балканских народа.

Потпуно је дакле појмљиво, да ми нашој румунској браћи, приликом светковине, коју они у овим мах прослављају, пишемо наше најтоплије и најискреније честитке, нарочито, кад се узме још у обзир, да су они прије неки дан, приликом незабрљане светковине братимљеница између српске и румунске ђачке омладине у Турну Северину, које је камен темељац велике будућности, дали тако сјајна доказа о својим срдчним осјећајима, које они према нама гаје. Дао бог да и настунајућих дванаест пет година њиховог државног и националног живота буду исто тако богати успјесима као и овај одсек, што га данас прослављају. Желимо да се у овој спеси оствари оно, што је данас још не остварени идеал одушевљених румунских патриота! А краљу Карлу желимо, да краљевину Румунију и даље води путем успјеха и победа и да му сретна звијезда, која је до данас његову владавину пратила, остане и даље вјерна!

Српски народ сједињује своје жеље и молитве са молитвама румунског народа, да владару сусједнога нам браћаног народа још за дуго година суђено буде, да судбом Румуније сретно и уијенно руководи и да благослов неба лебди над Румунијом и над његовим престолом!

ЗЛУМИ У СТАРОЈ СРБИЈИ.

Из Старе Србије биограчкој „Срп. Независности“ пише:

Хајка, која се дигла на Србе и српско име не престаје. Дивљи Арнаути без страха и зазора продужују свој паклени посао: убијају, паде, харају српска имања и отимају српске кћери. Злуи њихови и наша страдања не могу се пером описати. Ово неколико случајева које ћу навести десиле су се пошљедњих дана. Дакле:

Прије пет дана једна чета Арнаута — њих 30 на броју — наоружани до зуба, зађу по селима да плачкају. Дошав у Јастребовца, који је тек три часа удаљен од српске границе код Врање, напади на кућу Гисте Станковића тражећи да им да новаца. Како им одма не хтједо дати, метну га на мук: највише су га тукли, а за тим утријанем гвоњем по глави и цијелом тијелу неки док им није дао сав свој новац — а имао је 200 грона сиремањених за порез — па га тако полумртва оставили и отишли даље те напали на кућу Мите Цвјетковића. Ну овај је имао јаку кућу са мазгалама и велику задругу на се одупре. Послије дугог пуцкарања он их одбије. Том приликом погинуло је на мртво пет, а рањено преко десет нападача.

Стојану из Буштрање одвели кћер да

потурче, ну он их пресретне и отме дјевојку. Послије два дана њега су убили у воденици. Убице су познате, али их нико не узима на одговор.

Тодора Јевтића, из Горњег Села, који је ишао у Скопље у пратњу једног Арнаута кога је за добре наредбе најмисао да га у путу чува — пресретну Арнаут и напади. Чувар Арнаутин узме у обзир Тодора, те овај умакне у планину и спасе се, а он остане на мјесу мртав.

У Сиринићу напали су на Србе у самој цркви.

Познати зликовац Руета Реденовић из Кабаша затворио је дружине, па јавно у сред бијели дан сусрешће људе и плачка. Прије неки дан убио је Тому Стевановића из Горњег Села и Стола из Севца, а брата му тешико ранио.

Алим из Давовца неколико пута покушао је да отме једну српску дјевојку. То је и онамад хтио, ну није му испало за руком. Том приликом убио јој је брата.

Идриз из Жупа Збег овог мјесеца пресрео је са друштвом и ухватио Стола Качара из Сиринића са дјететом му, па су га одвели у планину. Шта је са њим било, не зна се. Сјутра дан, 4. ок. м. ти исти Арнаути убили су једног Србина из Врбенице.

5. ок. м. 300 Арнаута напади на српска села: Раден, Планику и Кукулани, па пошто су сву стоку скупили и отјели, зађу по кућама те покупе сав женски нажит, рубље и све што се понијети хогло.

СУВРЕМЕНИ ЈАПАН.

(На руског листа „Недеља“.)

Захваљујући атентату на руског Престолонаследника, Јевропа је поново обратила пажњу на Јапан и на оно чудовато стање, у коме се данас налази његова стара цивилизација. У тој острвској царевини „Инглеској на Истоку“, води се данас жестока борба међу двама елементима — старосједилачким и јевропским, а овај пошљедњи ту борбу води с таквим невјероватним успјехом, да ријетко можемо томе наћи примјера. По потпуној побједи није још одржана, као што то можемо виђети како из жалосног догађаја, који се ту скоро догоди, тако и из много других факата, о којима ћемо ниже споменути. У Јапану данас раде двије главне партије — прогресивна и народна. Она прва, на челу које стоји влада, иде на то, да што прије уведе у Јапан јевропску културу, али та тежња чини, те ова партија у својим постојанима врло често прелази од великог к смиреном. Јапанци, који до данас нијесу никад били сасвим освојени, имају страх да се померавају добродољче, те као што су некада хтјели да по што по то постану Китајци, тако данас оће да се претворе у Јевропјце. Пошто су пресадиле науку, која нема народног основа, они преслађују и цио социјални облик живота, законе, одијело, обичаје, парламенат, прес са партијама, а ту скоро новине е протурале невјероватни глас, да влада оће

су била приправна и дружина се је одма кренула на срећни пут.

Путовање до врх Буковице прошло је у највећој тишини. Само си зајназ токова и тонот коњских копита могао чути. Удишући дивну свјежину јутрењег доњенског ваздуха — сви смо били удубљени у неким записним мислима.

— Шта је ово, замишљује неки, кад смо се попусти на врх Буковице, одакле се и море види; што ви је те се не чује ни један, сво као да сте још сањиви; што не пјевате и веселите се, а ето нам и нашега мора, у којему имамо дијела исто као којаму драго јевропског мора, и ако немамо толику силу на мору као оне; Бог нам је може дати; јер знате у једно вријеме, за доба славнога српскога краља Милутина Немањина, српска је морнарица била чувена, да и не спомињем бродовље дубровачке републике, а наша пјесма вели:

„Његови су стари царовали,
„На вријеме нашколо дура
„Би му могао опет царовати“

Зато се падати ваља, а све за све радити да то што приђе, буде

— Да Бог да, захори се из свију грла. — Из Буковице до Његуша ишло се пјевајући и из револвера пуцајући. На Његушима били смо у 8 сати; тун смо морали остати да се коњи одморе и мало прихвате. Па и ми смо по што год заложили и попили.

Овдје смо среди управитеља црногорског поморства и ађутанта Његовог Високогства г. Славомира Ђурковића, који је ушљед нарочите наредбе хитао за Цетиње. Никако му није било могуће причекати нас на „Јарославу“, што смо веома жалили.

С Његуша није смо могли кренути, док смо обили неколике зграде, које су нам за срећног пута капетан Савић Радонић са још неким пријатељима извијели.

Послије 8¹/₂ кренемо с Његуша, и прођемо Кретац, који бијаше нас у магли,

не само да уведе хришћанство, него оће да уведе и инглески језик као званични. Тежња к прогресу долази у Јапану до праве маније и мајмунисања. Н. пр., Јапан није никад имао државнога дуга, па су се постарали на брзу руку да етеку и ту принадежности сваке цивилизоване државе. Јапан је земља сиромашна и необрађена, са славим капиталима, али опет они уређују акционерска друштва ради експлоатације рудника — у Перу. — с потпуним увјерењем, да ће та предузећа банкротирати, као што бива и у Јеврони са еличним предузећима. Али овим пошљедњим се Јапанци и тјеше. По њихово зближење са Јевропом имало је и корисних пошљедница: оградиле су жељезнице, завели су регуларну војску (која им готово није нужна), флоту, индустрију, школе и много културних уређења, тако да по народном образовању она је готово за пет пута јача од Русије. Прва новина појавила се код њих 1871 год., а кроз 6¹/₂ год., било их је 275, које се отичамавају у 29 милиона примјерака. По броју читаних дјела Јапан данас превазилази и саму Инглеску: само у 1878—1879 год. тамо је издано више од 500 дјела само о политици, а готово толико исто издато је дјела педагошких, географских и др., романа пак изашло је 2925! Истина, већина је тих дјела преведена, али имена Дарвина, Спенсера и др. популарна су у Јапану као и у Јеврони. У многим градовима заводе се друштва, парне фабрика на и електричне. Све гвоздене путеве, мостове, канале граде данас њихови домаћи инжињери, они направљају параброде, лију топове и т. д. Код њих се појављују данас научњаци, који штампају своја дјела и по јевропским листовима. Градови су јапански освјетљени електричном свјетлошћу, снабђени су водоводима, телефонима и др. Јапанци су готово истиснули иностранце са својих пазара, а кроз кратко вријеме јевропјци и американци пеће имати тамо мјеста. Свему овоме иде на руку лијена клима, љубав к труду, јевти поља радника и особити културни геније, којим су јапанци одарени. Познати Хелмохолц савнавајући своје јевропске ђаке са јапанским каже, да ови потоњи имају изванредну способност за схватање, памћење, математику, и да имају тако велику гинкост рука, какве код Јевропљана нема. Као вијенац нове ере Ме и дз е или „Проевешеног закона“ ових потоњих двадест година служи конституција у чисто јевропском духу. Први јапански парламенат састао се пропалога љета и одма је претекао Јевропу. У Јеврони су партије постале дуговременом парламентарном практиком, а у Јапану су се још прије парламенти назвали радикали, напредњаци, умјерени напредњаци, аутономисти, конзерватори и т. д. У парламенту су најмногбројнији радикали (114), за тим долазе крајњи напредњаци (30) и т. д. Конзерватори од 300 чланова има свега 4. Јапански депутати су и по професији начин на јевропске: све су то чиновници, адвокати, публицисти, професори, љекари, учитељи, банкар и т. д. Стара цивилизација заступљена је у парламенту само са 4. жалосна будијеља

тако да није смо могли ништа од дивног бокешког канала виђети.

У најкрајњој кући црногорској, која је на путу близу аустријске границе, морали смо подложити оружје и тако разоружани даље ићи. То нас је на овом путу највећма сневеселило и то неразноложјење и негодовање могао си примјетити на лицама свију нас све скоро док смо погом на Јарослав ступили.

Еле низ которске стране све до веће половине ишли смо кроз густу маглу; једна си ће кад могао виђети по који дно бокешког канала, које сунце гријаше.

Кад смо се примакли изнад тврђаве „Горажде“, измакосмо магли, и чисто нам бјеше жао, што од исте не можемо виђети срањивања ради: „Пештин Град“ и „Штировник“, ове наше Богом саздане тврђаве, према којима је „Горажда“ што и „чун“ према „Јарославу“.

Дајмо смо већ ишли испод Горажде без магле, и могли смо гледати, и у гледању само уживати, ови најљепши комад земље — колико је цијелога бијелога свијета. Ту смо виђели, гдје се испод Тивта бијеле као галебови десетак дванајест аустријских оклопњака. Дошле су, веде, да туна у близини маневре држе. Нека их, нек се вјежбају, а ми хајмо даље. —

У Котор смо стигли у 11 сати. Одма смо потражили гостионицу, гдје ће мо се отрести пранине, која је нас путем пратила, и што год ручати. Затим смо одредили тројицу између нас, који су имали позвати с нама у госте неколицину од отмијених наше браће бокијеља да се заједно проведемо.

Браћа Которани одмах су и са раширеним рукама примили нашу понуду и пошло их с нама осмина. На четир сата послаје подне одређен је полазак из Котора, и били смо тачно у четири сви на обали па у правим лађама од краја се отиснемо. На једне лађице која бјеше измакла испред наших, довикнуше нам у брзо, да се свратимо на по чашицу вина код нашега агента

нопа. Још једна сличност са Јевропљанима: још прије по су се и почеле сјединице парламента, већ су депутати округа Такио били предати суду, што су били потплатили бираче. Прије него се скупио парламенат, почеле су „министарске кризе“ опет с чисто јевропском брзином. Влада на сву прешу израђује разне проекте реформа, те их подноси парламенту на претрес. Ту се ради о преуређењу читавог државног склона како у законодавном, тако и у административном и судском односу. По најватренија питања поничу на рачун буџета, премда у том погледу још уздра Азијом: од 84¹/₂ милиона јена (липара) буџета, чланови парламента имају право да располажу само са 12¹/₄ милијона, а остале 72¹/₄ милијона не подлеже њима, него са њима располаже влада по својој увиђавности.

Такви вратоломни прогрес Јапана примамљује и друге сусједне те се на њ утједају: почиње да се „просвјештава“ не само Китај, но и такви окрајци као што су Кореја, Сијам и др.

Осим интелигенције има на истуку још и народна маса, која се, као и свија противи примамљу реформама. Узрок је тој упорности с једне стране народна гордост, која је својствена како народима одвећ неизображеним, тако и сувише изобразеним; а с друге стране права мрзост према „ријим варварима“, који навађују са напада и који су ту мрзост потпуно засушили. Већ су читави вјекови од како предузимљиви хришћани црпе сок азијских патријархалних земаља. Народ се још сја оних времена, кад Јевропљани није емо ни носа да покаже на свештени јапанки бријег, ако није желио да му глава скочи на пољану, па и ако су та времена дано прошла и влада је допуштала слободни улазак Јевропљанима, опет народ жли, да се каквог ослободи од тих незваних културтрегера. Ту скоро држати су у свем Јапану „митинзи“, на којима су донесене „резолуције“, по сили којих морају бити проћерани с Јапана сви Инглези, који с не хтједну потчинити јурасдикцији јапанских судова. По они показују своју мрзост и у много грубљем облику. Постоји у Јапану фанатичка партија најниже класе нарда, уз коју је пристало мноштво полудаски школоване младежи. Партија се та ове Со си или Со ши, а сврха јој је да искорјени све туђинце из Јапана, не бирајући средства за борбу. Пошто је влада дала „слободу митинга“, тим су и овој партији одријешене руке, те води рло уијенну пропаганду. Злочинац Тјуда, који је подигао руку на руског Царевнића, припада овој партији. Неколико година прије овога Со си у мало што не убише Принца Хенриха пруског, који је с пратњом зацао био у неко особито „свештено“ мјесто. Они су прошле године покушавали да убију Херцега Конаутског. Они су уили јапанског министра, грофа Мора; грофа Окама, приврженика реформа; уиали су парламенат; бију и убијају депутате, који им нијесу по вољи и т. д.; а полиција све то мирно гледа, да не би нарушила уставност у земљи. Ова је партија осито

г. П. Рамадановића, којему је кућ на другој страни залива према Котору. Пристаосмо. Код куће г. Пера поинем по чапу црвенике, па настависмо даље, узвиши и њега с нама. Могао се затиже убио и Пераст виђети, а „Јарослава“ не виђмо! Тјем га већим нестрпљењем изглеосмо.

Кад одједном указа нам се и „Јарослав“, виши него никоји од оних највиших стarih палата, које су наша браћа бокези зазлаз ето и двјеста година зидали, кад је Бока у сваком погледу а нарочито у материјалном најбоље цијстала.

Одма се раздрагасмо и почесмо пјевати, што смо настављали све док смо под тврдим и високим боконима нашега морскога дива присијели.

За тили часак један за другим уз широке лествице изађемо на кров гдје у црногорско поморској униформ дочека нас командант лађе, г. Андро Бурковић, који нас лично одма поче развити по вапору и показивати нам све по реду.

Прво смо изаили на мост сакле командант заповиједа. На средини оста стоји велики коинас од Томпсона — контрајан апарат за крму и гониометар који показује тренутну деклинацију магнетне игле од сјевернога пола. Са моста најљепше можеи виђети цијелу површину вјора, која је занета пространа. С моста сјемо у кормановешу хелију, која је доста пространа и врло добро освјетљена. У средини хелије стоји велика бусола, један барометар, један квадрант, на коме се виде стени, кодиго се лађа у своме љуљању на јесну и на лијеву страну нагиње.

У наоколо хелије стоје два реда алних полица и у свакој по једна застава од свију поморских држава; даје један псаћи ето и један сакат.

Затим смо са командантом прегледали све официрске, чиновничке и мрнарске елије на предњој страни лађе. Велика чигоћа, примјеран ред и укуе који владају на овоме колосеу, морају испунити потуним задовољством свакојега посјетиоца и из

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

ИЗЛЕТ С ЦЕТИЊА НА „ЈАРОСЛАВ“.

Господине Уреднице!

Ево да вам, на захтјевање ваше, у кратко опишем наш пут до на дивни наш „Јарослав“ у питомој Боки Которској, а и „Јарослава“ по могућности.

Знате, да смо још ове зиме говорили и спремали се, кад је „Јарослав“ први пут из Одесе у Боку дошао, да пође једна кита црногорске омладине с Цетиња, да га види и на њему се српски провесели.

Јест, али је зиме ваљало имати крила, па прелећети она силна и страховита сњежна брдја негод Доњенске планине, што боже није лако било.

Хајде, напослетку договоримо се, да то учинимо првом другом приликом, кад се наш „Јарослав“ са својега пута — из далеког свијета — поврати патраг.

Тако и учинимо.

Назад четири дана, разнесе се глас по Цетињу: „Јарослав“ је стигао под Пераст. Стигао, веде, пошто је своја тврда ребра искупао у свима јевропским морима — околин Јевропу од Одесе до Инглеске. Тако дакле, да је српску тробојку на поносној својој катарци преставио и французу и Италијану и Инглезу и Турчину.

Куд ћеш, брате, веће радости!

Похитајмо дакле, да видимо тога нашег „Дива“, тога орла, који је на својим поносним крилима први толико далеко развијао српску тробојницу — и толиком је свијету приказао.

Договарања, ко ће и колицина ће, није требовало. Двојица су се одвојили и пош сали извијени број и назначили час поласка. То је било довољно.

У нећељу у јутро 19 о. м. у 5 сати на јутра, на урешено мјесто скупили се била дивна кита црногорске омладине. Кола

опасна с тога, што атентатор одма себи распару трбух, а пошто се на истоку самоубијство цијени врло високо, то и сами напредују изванредно брзо. По новинама се наоде напомене као да они служе по који пут као средство у рукама владе. Један депутат сријављује данашње стање у Јапану са првим добом фр. револуције, добом јакобинаца и санкилота; други сријављају Соше са италијанским бандитима; трећи — са римским гледијаторима, али је све то заглашено крајњим азијатевом.

Од свију туђинаца јапанци највише воле Русе. Истина, крајњи јапански либерали цијене Русе врло ниско и држе их као грубе неуставне варваре, али захвалећи томе што су Руси мирни, што не презиру Азијате онако као други Јевропљани, што не умију да експлоатирају другог него се прије даду сами експлоатирати, — они их не само трпе, него их и воле. Православље Руси тамо успјеније шире, него ли у самој Русији међу туђинцима. Тако данас у Јапану има 215 парохија са више од 17.000 православених урођеника. Само у прошлој години крстило се 1.752 Јапанаца, премда има тамо само два руска проповједника: јенископ Николај и један свештеник у Хакодате. Ширењу православља чине највише сметња Јевропљани других вјера и будисти, које подговарају Јевропејци и Американци. Но поред свега тога у самој пријестолници јапанској и на једном од најугледнијих мјеста подигнут је и ту скоро освештан велики православни храм, кога су Јапанац из почаста према преосвештеном Николају назвали „Николај кио доо“. Од 19 јануара т. г. Руси су добили право, да могу живјети и имати непокретности гдје хоће у Јапану, те су већ неки руски трговци почели заводити тамо сталну трговину са руском робом. Осим тога по њиховим новинама почињу се јављати врло ваљани чланци о Русији, о њеном економском стању и т. д. Пут Рускога Царевина и непријатни догађај с њиме без сумње ће још више приближити к Русији ту њену далеку сусјетку.

Ж.

ДОПИСИ.

Подгорица, 8 маја. — (Успомена на Скопље!...) Видио сам Скопље! Узбуркани вали животне борбе, на својим бурним таласима, добицише ме тамо. Какве ли успомене буди у Србину сами спомен тог имена; каквили га осјећаји при томе обузимају? Име је то нераздвојно економско са српском историјом и то у најјејачијем и најславнијем добу!...

Или зар има Србина којему је иоле позната народна историја, а који се не би сјећао, да је у Скопљу 1347. год. држан онај велики скуп из свијех српских крајева, на коме се је Душан „силни“ прогласио за Цара; а Српска црква се оцијенила од грчке, добивши засебног Патријарха!... Најбољи корац у српској прошлости али свакако достојни моћи и величине ондашње српске државе под Душаном!... Свједок тако славнијех зборова Српских било је

дубине душе захвалити примјерној равности г. команданта.

— Хајте сад да видите велики салон, трпезарију и остале собе, повикаће наш домаћин. Уђемо у салон, који је елегантно намјештен. Два дивана опшивена плавом кадифом, једна велика наслоњача и десетак плетених столица око четвороуглоне и чврсте трпезе. У врх трпезе једно огледало са углаченим ораховим оквиром. Испод огледала умиваонича.

А салону је украшен са четири нове слике: Кнеза Никола и Књагиње Милене, Рускога Цара и Царице. У салону за пушење између осталог намјештаја, на средину њега види се слика Његове Свјетл. Књаза Нашљедника. Слика, како књажева и књагињина тако и нашљедникова, нијесу најбоље, јер им не наликују.

Из салона за пушење вратимо се опет преко салона за јело у писачку собу. Ова је између свију соба најљепша, најелегантнија. До ње је камарин за кушање. До салона је апотека а до ње лијепо и укусно намјештени буфет. Поред буфета има 5—6 белија за госте. Поред солидне постеле има у свима овим ћелијама, још и углачени орман, писачи сто и умиваонича. До ових соба за госте слиједи магазин за храну и захрану.

Пошто све ово прегледа смо изађосмо опет на кров, на пођосмо те обиђосмо кухињу, магацине, машинерију и барутану. Напољетку сађосмо између оних осам одака те и то виђосмо.

Свуда, брате, и на сваком кораку, сријетате ред и чистина, таква да се поред свега тога, што је ту и угаљ и уље у најнижој коичини свуда, немам рашта бојати, да награди свој бјели гуњ, или руку; све је то чисто и уредно.

Јарослав има у дужину 314 стона, у ширину 37, а у дубину 25 стона. Машински простор заузима око 66 кубичних стона.

Скопље; било је онда, али сада?... Пролазећи на све стране сам се освртао, е да ће трагови првобитне сјаја и величине; е да ће слика моћи и снаге Српске из тог доба; на нема: гробови буге, а историја мучаљиво на својим листовима држи убијено то славно доба!

А садашњост? Она нам се приказује у грозним сликама: као и већи дио српских земаља, стоји подвлажена непријатељима, који не поштују ни вјеру ни закон, ни осјећаје; нити икакву врлину!

Нећу описивати све незгоде, све препреке и несреће, које се наваљују на онамошње Србе: сви ми знамо како им је... Доста је да још додам, како уз све то против српске мисли у тим крајевима с друге стране устаје још и — пропаганда бугарска!...

Уз потпуну анархију, уз „право јачага“, које тамо влада, „браћа Бугари“ су још устали са својим притиском — моралним: на душу и осјећаје, на народност српску! То је све опомена за нас овамо, то је све глас српски из крајина Дунавског престолице, који се чује као „глас вапијућег у пустињи“, глас: „Помозите браћо!...“

Стеван П. Гвозденовић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Џетиње, 24 маја.

Последњи извјештаји о стању Њезиног Височанства наше узвишшене Владарке најновобитнији су. Она се придишла, хола по камари почела је примати и присуствовати при обједи-ма; брзо ће отпочети да у каронама излази у шетњу. Њезино опорављање иде постепено али Богу хвала сасвим сигурно.

(Из Москве.) Г. Константин Иванович Перин, почасни грађанин московски приложио је новој опшеској православној цркви три звона, која су већ стигла. Највише је тешко 660 ока.

(Србин гост.) Познати српски родољуб и књијар из Панчева г. Каменико Јовановић пробавио је два дана ове седмице у средини својих овдашњих пријатеља. Дошао је преко Сарајева, Мостара и Дубровника, а враћа се преко Задра и Загреба.

(Јарослав), пошто је искрцао у Медуји, Бару и Перасту жито, што је довео из Одесе, кренуо је 22 т. м. пут Цариграда и Галаза. У недјељу је с Џетиња одила кита грађана на „Јарослав“, који излет онеује у нашем подлистку један од саучесника.

(Пишу нам) из Подгорице: Наш угледни грађанин и вриједни трговац

Теретна снага Јарослава износи 2400 тона, а брзина његова опет износи 15 миља за један сахат, са паром од 6 казана. Јарослав је опкољен јаким гвозденим плочама дебелим од 27 м. м. На свакој страни има по 33 прозора. На крму Јарослављеву блиста позлаћени двоглави орао, испод њега натпис: „Јарослав“ а изнад њега се леприпа поносна наша тробојка.

Величину, брате, и љеноту Јарослављеву неумијем ти као што ваља описати, најбоље ти је бих представио, ријечима једнога из дружине: „да се по крову Јарослављеву насипе земље, па засије кукурузом, родило би најмање 50 багања“. Ето, толики је Јарослав.

— Хајдемо на вечеру, завикну ће неки. И ми један за другим сађосмо у трпезарију и посиједасмо, око већ постављене софре. С нама сједосмо и неколико браће Ришњана, који се ту бјеху десили, и једва смо сви мјеста наили — толико је нас много било.

У почетку док се је почело налијати аладала је тишина. Прва се здравица подигла за здравље и напредак нашега Господара, у здравље Цара Рускога, па у здравље народне Мајке, наше добре Књагиње. Послеје сваке од ових здравица клицало се да живе, и пјевано је многаја љета.

Наш омиљени Рус Павле Андоновић, који је с нама пошао био, наздравео је дивну здравицу команданту лађе, предочавајући му велики позив, који му је са управом над Јарославом, — повјерен. Г. Ђуриковић одговорио је врло дивно и с тако узбуђеним и дирљивим гласом, да си тврдо увјерен смо то иде из дубине срца и да је потпуно достојан високог му повјерења.

Даље су се дизале редом најодушевљеније и најпатријотскије здравце уз лијено народно пјевање.

Једна здравица, коју подиже неки од

Митар Мијатов Миличковић умро је 18 т. м. у 65-ој години свога живота. Покојник је био опћељубљен и поштован, за то га оплакује цијело наше грађанство. Нека му је покој души!

(Скакавци.) Из Подгорице нам пишу: И ове године појавили су се у нашој околини скакавци. У суботу 18 т. м. по наредби старије власти почели смо их тамашити бретинама, и кад смо други дан пошли, нијесмо наили него је—којег. Ако се још који пут понови ова наредба, ми ћемо обратити наше овогодишње земаљске производе од ове напасти.

Књижевност, умјетност и просвјета.

— У Петрограду у недјељу 5-ог маја представљали су, на позорници Павловског театра ученици царскоселске гимназије на руском језику бесмртну и пуну драматизма Софоклову трагедију Антигону из петог вијека прије Христа. То је био први покушај ове врсте у Русији, док у Њемачкој и Инглиској овакве представе дају се сваке године од ученика средњих школа. Представа је врло добро изашла. Многи присутни филозофи потпуно су хвалили изговор и јасноћу текста. Прије представе оркестар је извршио увертуру, коју је за ову Антигону саставио Менделсон — Бартоли. Монолог трагедије мијењали су се често са хоровима, које је Менделсон учинио по тексту трагедије. Особито је усно пошљеди хор, који је у него доба и најтужнији. Театар је био пун; на представи су били министар народне просвјете граф Дељанов, помоћник министров кнез Волкански и друга отлична лица.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Промет домаћих производа у Црној Гори.

Никшић, 15 маја.

На данашњем пазару биле су раз-пој трговини цијене ове:

Волови сума 150 кила 60 до 65 фор. — Краве од 110 кила 20 до 26 ф. — Брави од 15 кила ф. 3. до 7 40. — Руметин 1 и по кило новч. 11. Бранино 1 и по кило по 12 новч. — Шеница 1 ока то чини нов. 13. — Раж 1 и по кило новч. 11 — Сир боли 1 и по кило ф. 1. — Јечам 1 и по кило нов. 10. — Прасад од 60 кила ф. 15. до 20. — Кртола 1 и по кило новч. 3 1/2 — Купус 1 и по кило новч. 5. — Скоруп 1 и по кило 70. новч. — Масло 1 и по кило ф. 1. — Васа 1 и по кило фор. 1 и 80 новч. — Дуван у лист 1 и по кило ф. 1. — Дограм 1 кило новч. 80. — Месо суво 1 и по кило по 60. новч.

напијех напомињући прво о покушају Црне Горе, да оснује паробродско друштво, па сад покушај краљевине Србије да оснује паробродско српско дунавско друштво — у чему ће ако Бог да и успјети, — пожелу, да се то српско са „Јарославом“ уједини, те да заједно раде и напредују. Да Бог да вели, нека буде то почетак велике заједнице! Она је здравица изазвала бурно одобравање и клицање, да живи Србија! да живи Црна Гора!

Иза овога проили бијаху већ десет сати, изаили смо на кров и ту и играли Црногорски оро, Зетско и Српско коло уз пјевање народних пјесама, да се је кроз цио Пераст разлијегало све до 11 сати.

То весеље смо завршили са Црногорском химном. Наш добри домаћин, чим је химна отпочела свијетлио је вапор са бенгалским огњенима а кад је свршена пуштале су ракетле у висине, које су се изнад Пераста распрекадале. Милина је била у томе тренутку погледати Јарослав. Нас неколицина млађих морали смо послужити старије, и кренути, али доиста са тешком муком! Радо ођасмо цијелу ноћ ту остати пјевајући и веселући се. Командант вапора такођер ођасмо р до да се још ођасне.

— Не може се, треба ићи, доста је, зачу се са неколико страна. Изгрили смо и опростимо са нашим добрим К. Андром, који нас је онако брачки дочекао и гоночки и обилато угостио — вазда му хвала,

Док смо далеко одмакли, пратио нас је „Јарослав“ рокамата а ми смо му одговарали док смо се могли чути, пјевајући најродољубивије пјесме. Тако смо свијем путем до Котора пјевали по тихом оном заливу оне тихане ноћи. А међу нама као да је најраздраганији био Хамзи бег Муховић, наш брат мухамеданац прави Херцеговац.

На пола ноћи стигли смо у Котор, свратили у кафану, попијемо по чапу пива, и опростимо се са нашом браћом

РАЗЛИЧИТО.

(На Тресту.) Трест се уздиже с источне стране града Ријеке (сењске) на стрмом каменим брду 140 м. високо, а изнад шуме Ријачице. Ту он стоји од прадавних времена уз цркву Мајке божје лауретанске, самостан франјевачки и жупну цркву св. Ђурђа, која је сграђена у XIII. вијеку.

На Трест се узлази од Ријеке доста мучно. Пролаз сунчаком мостом, пада ти у очи висок портал, а над њиме уклесан кил бл. дј. Марије. Овуда, а преко 412 каменних стуба, узлази се на Трест. Од једнога реда стуба до другог мала је просторина с клупама, на којима се ходочасници у хладу висока дрвећа одмарају. Прве је стубе градио године 1531 Петар Кружић, капетан кланки, који је исте године дао сградити и цету капелу, док је Никола Франканан трећу подигао у 13 вијеку.

Што се више узвишеш, то те већма изненађују маслине, замашни копривићи (Celtis australis) и сештиљи (Asper monspesulanum), који су у Приморју овдје најбујнији. Дошао на један заравњак, узлазиш у цвијетњак и загледаш завјетну цркву, окружену млиовидним њимпресима. Код улаза изненађују те слике, што предочују разне морске незгоде и несреће, с којих човек протрне, гледајући како силно валовље брод задијева, како роба морем плива или олуја разкида јадра поси; како поломљено јарбоље с висине пада, а устраниени морнари ипак настоје, како би се спасили.

Светиште цркве одијељено је од брода респетима, страга је главни жртвеник, а у уложници кил Мајке божје, који да је на црковини сликао евангелиста Лука, а поклоно га г. 1367 бана Урбан V. На килу има брилијанта, хијацинта, емаграда, топаза и других драгуља. Олтар, грађен од мрамора, поклоно је заребачки судач Иван Узулин год. 1692. У олтару се чува сребрни реликвијар са моћима од 36 светаца, а даривала га г. 1570 Барбара Деснотовица, господарица Раше.

У светиншту зауставља се око на црвеној мраморној плочи, у коју је уклесан (св.Мартин Франканана и његове жене Уршуле, који је преминуо 4 октомбра г. 1479, а утемелитељ је самостана трестскога. У овој гробници почива Барто Франканан и 22 марта г. 1473), надаље хрватски бан Никола Франканан и жена му Елисавета, рођена Петухи.

У светиншту има огромна завјетна свијећа-вошћаница јунака Миле Парисевића, који је г. 1527 под Клеом свладао дива Бакоту, завјетовав се Мијци божјој трестској, да ће јој посветити онолику вошћаницу колику је Бакота, ако га свлада, што је Миле послаје и учинио.

У Капелици св. Антуна сахрањен је Фрањо кнез Франкули, подкапетан гробнички, док је на лијено од оне црквине олтар св. Петра подигнут Петром Кружићем. Ту су и дивје надгробне плоче од бијела мрамора: лијева је бана хрватскога Николе Франканана, десна: његове жене банице Елисавете.

бокељима, који су и овом као и сваком другом приликом показали своје брачке симпатије према нама. Пошто нијесмо претходно наредили за себе гдје ћемо спавати, неки од браће наше Которана разведоше нас по својим кућама, те смо коначио

Хвала им! ејугри дан на 8 и по сати доручковали смо и тачно у десет кренули пут Џетиња. При кретању нашим било се искупило неколико пријатеља из Котора, који су нас испратили.

До кафане „Тринита“ непрестано се пјевало, јер пут иде кроз дубраву то нијесмо могли следати. Пешући се на више, све ти се већма отвара она дивна и предивна панорама. Онај низ кућа и е једне и е друге стране залива; оно чаробно зеленило сваковрснога дрвећа, па они стрми врхови, који су се накленили над заливом, као да хоће да се огледају. Све то скупа од псви те и занесе тако да би врло лако пјесником постао. Има потпуно разлог онај пјесник те рече, да је кита Бога достојна вјереница гордога и поноснога Ловћена.

Изнад Горске опет смо у маглу уљегли, и тако кроз маглу до на врх Крета ишли. Даље нас је и она оставила ал је поглед на Боку био пачеао.

На Његушима зауставили смо се и мало се потгаријешили. отоден полако прешли буковицу. Под Буковицом нађосмо нашега јуначкиг сертара Пера, који нас је почас-тио вином и кавом, и много му бјеше жао што није знао с нама да пође.

Око 6 сати после подно стигли смо овдје потпуно задовољни са нашим путем и дочеком.

Љ.

Никола Франканан утемељио је племићки конвент у Загребу, умро г. 1647 у Бечу, одкуда га брат Вук дао превести у драгоцијеном бакреном лијесу у Босијево, а од овуца на Трест. Том приликом извјешае код жртвеника св. Николе и црњи бански барјак, до њега двојеки позлаћени мач и банско жезло, чега је жалибоже нестало још прошлога вијека.

Од знаменитих мужева почивају у трестској цркви и четири бискупа. Ту је Иван Агалић († 1649), Петар Мариани († 1664), Иван Смољановић († 1679), љубимац кнеза Николе Зринскога, те Фрањо Чичулин.

У цркви је сахрањена и глава Петра Кружића, који се под Клисом хтио бијежом снасти, но Турци му бродуцу стигну и главу одрубе, коју је послаје сестра Катарина за 1000 дуката одкупила и на Трест послала.

У XIII. вијеку стајаше на Тресту празно мјесто Равница, гдје се у ноћи 10 маја 1291 исказала немишљеном начином кућица налик црквици. Саграђена од просте камена с једним прозором и вратима, а урешена малим звоником, није та кућица имала крова. Нико за постанак те црквице није умислио протумачити, док тамошњи куратор код цркве св. Ђурђа, Александар де Георгијо (Јурјевић?), ненавијести побожне пуку, да му се болесну приказала у сну Мајка божја, рекав му, да је то иста кућица, у којој је она са Исусом и Јосипом у Назарету станувала.

На трестској равници, гдје стајаше кућица назаретска, саградиоше Никола и Мартин Франканан данашњу цркву са самостаном Фратара св. Фрање државе босанске, сада државе хрватско-крајске.

Та је црква примила обилате дарове, тако од Томе Бакача и његове супруге Ане сребрни кини Мајке божје, висок преко два дециметра. Краљ Карло V. поклониса (1536) златног орла у облику колајне, Стјепан Бакач (1615) велики калез од сребра богато позлаћен, цар Леополд I. два сребрна сијетовника, краљица Марија Терезија даровала је од зелена баршуна и сребром извесену касулу и двије далматике. Године 1715 дарова цркви римски канцелар двије златне круне.

О драгоцијености трестске цркве пук пуно прича, међу осталим и то, да је под великим жртвеником закопан и златни коњ св. Мартина, којему сваки одкинути комад злата износице порасте.

Кад си на Тресту, не пропусти, да неби разгледао и град трестски, којему те води улица бана Петра Зринскога. Вратарица ће те најприје одвести у галерију слика, у којој бијаху и двије слике нашега Андрије Медулића. Данас су од знаменитијих уметника заступани: Иван Палма, Домини Тинторето, Ортоломо ди Ферара, Г. Рени, Анибал Караули, Алесандро Турки.

У источној и облој градекој кули сахрањене су грчке, римске и етруске старине. Најкрасији су кинови Јулијана, Аполо и Венере, те су само за она два властнику града, господину Артуру грофу Нугенту, нудили 30.000 форинта.

У градекој капелици св. Јосина удара ти у очи мраморни лијес са остацима Лавала грофа Нугента, а на десно гробница његове жене војвођице Риарио Сфорца. Од храма до источне стране куле такођер је гробница, у којој почивају двије грофовићери, нећак му и још некоји рођаци.

Крени од храма равно, а онет стубама, на ево те код јужне обле куле. Каменим завојним стубама, узлазиш до круништа, с којег се пригодно вије и хрватска гробовница. Од овуца ти се око шири на далеко и широко.

Долину Рјечине с оним пустим врховима прегледаш једним махом, а у страшној дубини да те вртоглавица лова, видиш и творницу панира Смиа и Мајњера, над бучећом Рјечином мотајући се Луизијану, која преко Ријеке води на Гробничко поље. С друге стране гледаш мјесто Трест, Кострону св. Луције, далеки Велебит; око ти се зауставља на острву св. Марка, на отоку Крку, Пресу и Лошњу, кружи цијелим Кварнером, види на Ријеци мало не сваку кућу, а у старом кориту Рјечине сваку бродуцу, те ти кружи од вилловите Учке горе од вазда зелене Опатије и бајнога јој околиша.

Око се неутруди, гледајући ове красне приједјеле, јер је угодно овдје боравити, а још угодно је један дан међу древним трестским зидинама спровести. Вруће сунце просипава своје вруће зраке по околици и азурном мору, дочим се ти наслађујеш рједким видиком и давном прошлошћу, шетајући или одмарајући се међу ловорикама, маслинама, ђимпресам, смиљем и мирисавим кушем.

Сашав с куле, закрени мало на ти ударају у очи старојавни зидови, обрасли дебелим бриљаном. По другим стубама долазиш у придворје, које украсују два римска стубца, ископана на старом рјечком граду. Кренеш ли крај као стегно дебелих грмова рузмарина, ево те у негашњој уској тамници, која лежи управо

под храмом. Ту можеш видјети и дубоку распуклину у камену вапненцу, за који причају, да је подземни ходник, који да води до творнице панира.

Кад си још пошао повртељњак, што се иза града пружа, одкени на повратку границу рузмарина, заткани ју у запучак, те се опрости с градеким зидинама и Трестом којему је повјест стародревна и славна. (Из Н. Н.)

(† Јован Браћано.) чувши румунски државник. умро је почетком маја на свом добру близу Букурешта, у 69-ој години живота. Покут многих румунских бојара био је одгојен у Паризу, гдје се уз Розетију и браћу Голеско назирао ренубликанских начела. Г. 1848 кад је и у Влашкој букнула буна судјеловао је и он у устанку, на онет побјегао у Париз, гдје је стојао до 1857. Тада се вратио дома и радио је за сједињење Влашке и Молдавске и за избор Александра Куза за кнеза. По за вријеме кизино није мого Братијано доћи до владе. Тек долазком принца Карла Хохенцолерна Братијано као вођа првенјех либералаца задобио утицај и дошао на владу. 1867, по је убрзо морао уступити због његове тежње да присаједини Ердељ и због ратнијех припрема. Ступивши на поље опозиције, стао је ровати противу кнеза Карла, и 20 августа 1870 у Клајешту је извикао републику, па је с Голеском саставио привизорну владу, коју је побуну конзервативна влада Катарфина угушила. Отуда потиче мржња Братијанова на Катарфа. Г. 1876 ступи Братијано као министар финансије у Коголичано — Венерско-финансиј, те је убрзо и сам саставио кручи кабинет, и управљао је судбином Румунске до 1881, те је под његовом владом Румунска ступила као савезница у велики рат наш противу Турске. Кашије се стао удаљивати од Русије и приближивати Аустрији. Најпослије је доживио, да је народно преставништво осудило њега и цио његов кабинет због злоупотребе у војеној администрацији те је при пошљедњијем изборима његова странка жестоки пораз претрпјела. На сваки начин био је велики државник румунски и као такав допринио је величини своје отаџбине.

ТЕЛЕГРАМИ „Г. П. ЦРНОГОРЦА“.

БЕЧ, 18 маја. — Келњ. Нов. допосе из Петрограда вијест, да је пут Царичин у Москву одложен услед јаке нахладе.

ПАРИЗ, 18 маја. — Цар руски је данас изреко своју пресуду у пограничком питању француско-холандешком односно Гујана.

ЦАРИГРАД, 19 маја. — Султан је даровао Великом Књазу Ђорђу орден османије у бриљантима. Велики Књаз је присуствовао Селамалику и смотри војске без умора. Особе, који су приближивале Великог Књаза, тврде да се је његово здравље добро поправило. Крепу је пут Крима.

БЕРЛИН, 19 маја. — Журнал „Пост“ дознаје, да је Рудини формално до знања ставио бечком и берлинском Кабинету тврду вољу, да уздржи тројни савез.

МОСКВА, 20 маја. — Велико примање у Кремљу. Градоначелник захвалио је Цару, што је наименовао Великог Књаза Сергија за генерал-губернатора. Њихова Величанства посјетила су француску изложбу гдје су била примљена од цијелог особља француског посланства.

МОСКВА, 21 маја. — Цар захваљујући на срдачном дочеку и изразио је своју радост, што га заступа у Москви брат, који ће љубити Москву, као што је он љуби од свога дјетинства.

ПЕТРОГРАД, 22 маја. — Цар је одобрио модел нове пушке малог калибра, такозване пушке „а рагует“.

БЕРЛИН, 22 маја. — Порта је изјавила Њемачкој влади жалост за случај на железници, обећавајући кажњене строго разбојника, и наређила је да се исплати без одлагања 200.000 франака, што разбојници траже.

ЛОНДОН, 22 маја. — Фергусон поновио је пређашњу изјаву, да Инглешка није с никим ангажирана односно своје убојне поморске снаге.

ЦАРИГРАД, 23 маја. — Султан је примио од Цара телеграм, којим му захваљује на срдачни дочек Великог Књаза Ђорђа.

БУКУРЕШТ, 23 маја. — Камара је примила адресу већине су 70 гласова противу 30.

ПАРИЗ, 23 маја. — Цар је одобрио Монтебела као посланика и његово наименовање предстоји.

ЦАРИГРАД, 23 маја. — Банкир Израел приепо је у Киркелиси са откупом да преговара с разбојницима, који траже најприје, да се оружана пратиња уклони, па ће одлучити о откупи заробљеника.

ЛОНДОН, 24 маја. — Фергусон је изјавио, да влада није никаквом обвезом принуђена, да употреби војничку поморску снагу. Државници италијански знаду, да се влада инглешка с њима слаже, да данашње постојеће стање на средиземном мору нема бити поремећено.

ПАРИЗ, 25 маја. — Ратно бродовље крестује около 8 јуна из Шербурга, такнуће Копенаген и Штоколм. а присијеће у Кронштадт около 18-ог, одакле ће се вратити преко Единбурга. Портмута и Панута.

БУКАРЕШТ, 25 маја. — Камара је примила са 61 против 29 гласова кредит за фортификацију.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Управитељ приморске нахије Г. Војвода Симо Поповић приликом проласка преко Подгорице за манастир Острог посјетио је нашу читаоницу и том приликом подарио истој један у злато наполеон, за помоћ у грађењу читаонишког стана; који се већ отпочео градити.

Овијем путем поднисуна Управа од стране свога друштва изјављује дародавцу за приложени дар на отар просвјете најтоплију благодарност.

Подгорица, 21 маја 1891.

Управа Читаонице.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свима сродницима пријатељима и знацима јављамо нашу прегорелу жалост да је мој супруг односно отац

МИТАР МИЈАТОВ МИЛИЧКОВИЋ.

од напрасне смрти по вечери умро у Подгорици 18. т. м. у 65 години свога живота, који је при издицају посљедњему препоручио, да се његова завјетна црква на Чепурке доврши, и да се по одобрењу Господина Митрополита у истој сахрани. Покојник је опјеван у цркви светог великомученика Георгија, кога из исте у свечаном спроводу уз пратићу многобројнога грађанства и чиновништва на старо гробовиште Чепурке попраћене и 19 т. м. у цркви свете Госпође сахранише Благодарећи Госн. Митрополиту Митрофану на свети благослов од погребца, као и пречасноме проту З. Поповићу, чиновништву, грађанству, учитељима и великоме искуљеноме народу из оближњих села зетскије, као и великоме броју мухамеданаца и латина који посљедњу почаст при спроводу покојнику указаше, и нашу велику жалост ублажише, те са овим свима најтоплију благодарност изјављујемо.

Подгорица, 23 маја 1891.

Ожалошћени:

Јане супруга, Ђорђе и Андрија синови, Милица, Савета, Марија и Даница пијери.

ОБЈАВА.

Број 363.

Лицитација руја дрижаће се на Цетинје 3-ег Јунија 1891, и исти ће се дан лицитација прекинут.

Контрат ће се дати ономе, који се за највишу цијену обвезе примати из народа, за готове новце: на Ријеку, Сељање, Вир и Подгорицу. — вас руј који се убере у Књажевину године 1891. по мостри која ће бити у Канцеларију Министарства финансије.

Уредба руја, треба да буде, добра, то јест, да руј буде зелен и чист без икакве смјеше.

Влада Књажевска тражиће од подузимача кауцију од 1000 наполеона, било у новцу или у непокретности.

На сваке 560 килограма руја, подузимач имаће да плати Држави извозне таксе: фиорина два у злато.

Они који би жељели лицитират, морају се на горе означени дан пријавити у Канцеларију Министарства финансије, гдје ће се држати лицитација — од три до пет ура по подне, и допијет са собом — за кауцију — новце, или од непокретности карте уредне и потврђене печатом и подписом од надлежних Судских власти, и предат једно или друго у Министарство, најдаље 3-ћи јунија 1891 до подна, иначе неће имат право лицитират.

Цетинје, 2 Маја 1891.

Министарство Финансије.

О Г Л А С И.

СВЕОПШТА
ЗЕМАЉСКА ИЗЛОЖБА.

На прославу јубилеја прве обртничке изложбе год. 1891 у Златном Прагу под окриљем
Његова царског и краљ. Величанства Тесара Фрања Јосифа I,
од 15 маја до окробра 1891.
Наука, умјетност, обрт, земљорадња, свечаности, привремене изложбе, fontaine lumineuse, саставци, жребача и т. д.

1891
ЗЛАТНИ
ПРАГ